

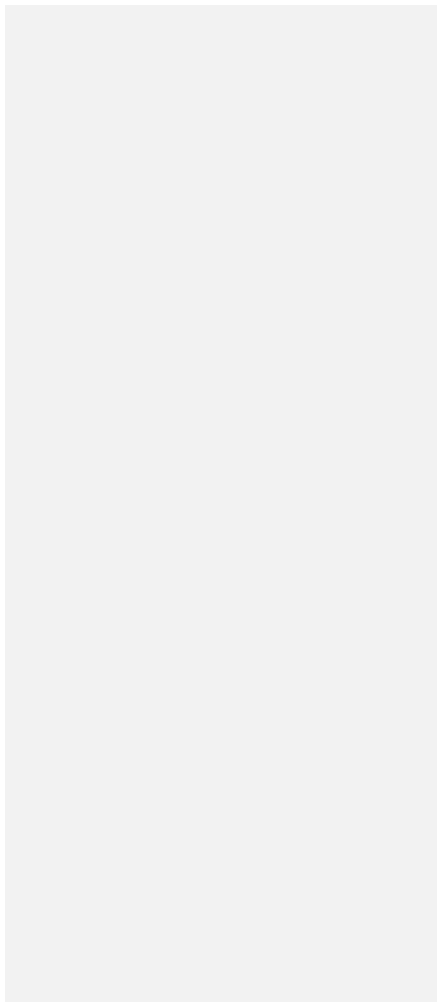

EL GARRIGUER D'INFERN

de Salvador Galmés

*Direcció i adaptació:
Pau Quina Jaume*

*Amb:
Joan Gomila i Esqueix Teatre*

ESCENA 1

Es projecta el següent salm mentre els espectadors entren a la sala i s'acomoden a les seves butaques.

Déu meu, Déu meu, per què m'heu abandonat?

Jo sóc un cuc, no pas un home,

befa de la gent i menyspreat del poble.

Tot jo m'escolo com l'aigua,

tinc desarticulats els meus ossos,

tinc eixut com terrissa el paladar,

la llengua se m'hi encasta,

i m'ajaiieu a la pols de la mort.

(Salm 21)

S'apaga la projecció i una melodia de piano (la cançó 37 ENTRANT DINS ES POBLE) fa acte de presència. Alhora s'il·lumina l'escenari i se deixa veure una ambientació pagesa, típica d'una possessió de principis de segle XX: palla escampada pel terra, una saca per posar-hi la palla a dins, una forca, una tauleta amb collars de mata... També se projecten unes formigues en moviment, representatives del primitivisme d'aquella terra i prolepsi de la tragèdia.

Quan la cançó dona les darreres notes, apareix la silueta del GARRIGUER que avança fins a un banquet i hi puja. La cançó del piano acaba, les formigues desapareixen i un llum íntim il·lumina la figura del GARRIGUER, d'esquena al públic, tot contemplant la possessió d'Infern.

GARRIGUER: Infern... Fa trenta-tres anys que trespasa aquesta terra confiada a mon zel. (*Mentre es va girant lentament*) Conec tots sos encants; totes ses qualitats, bones i xereques; i tots sos secrets: ses encletxes des penyals, fortí de volatina; es caus de sa caça; es misteri des avencs llépols de bestiar; es enforinyalls de marts i mostels dins de ses sitges plenes de pedreny, en es fons de clapers i talaïots, dins ses soques buides pes rosec voraç de sa vellor. Tot m'és pla i obert com es call de sa mà i el podria trescar cluc-ulls, sense por a perdre'm.

(*Baixa del banquet*) Des que la senyora, servant sa noble tradició de sos majors, me'n féu garriguer, m'hi passeig com un autòcrata, com una espècie d'oficial de senyoriu feudal. Per això som malvist de masovers i pagesos, i odiat de roters i caçadors... (*Ritu maliciosament*) Amb tots ells no pas setmana sense quèns ni quènes. Ara moc tesses an es guardians per un arbre espipellat, o un esboldrec de marge, o una bardissa un poc desfeta; suara les tenc amb es parellers per una llobada massa prima, un brancó romput o una soca fregada. I encara es que se'n duen sa pitjor part són es roters i caçadors furtius. An es primers no els puc sofrir. Per una rota nominal, a mitges ridícoles, es creuen tenir dret a treure llenya de manera abusívola per son menester. Llavors esclat en impropis injuriosos i ai es roter que gosa contestar-me! Sa primera vegada en Nero, es meu ca de bestiar, li dóna un encalç; a sa segona li esqueixa sa roba; i si hi torna ja no en surt sense un esqueix a ses anques. Però ses esclators de crueltat les guard pes caçadors i llenyataires furtius. Amb ells no hi ha diàleg. De bell antuvi, mossegada de ca; a sa recidiva, escopetada de sal; i a ses tornes, bala rasa.

(Altivament) Aquest som jo, es Mal -Home, eixut d'afectes, sense misericòrdia! Sí, fa temps que aquí baix me motaren així: es Mal-home. Errívol i soliu, me veuen com un escopit de sa vida, un somnàmbul abominable. Però què sabran ells? Sí només haguessin perdut una quarta part de tot lo que jo he perdut... llavors potser ho entendrien; entendrien que es singlot de s'existència es trenca i s'ànima s'endureix com roca massissa i ja no sents res... res més que odi i malestar.

Això mateix és lo que sent jo dia rere dia. I aquesta amargor tan sols se'm calma anant a moure gresca a sa primera persona o animal, tot m'és u, que se'm fa topadís. Sí, som es Mal-home. Es garriguer d'Infern!

ESCENA 2

El GARRIGUER desapareix de l'escenari i se comencen a sentir els sons típics d'una possessió de foravila (ocells, mens, gallines ...). Entren L'OGUER, que amb una forca agrupa palla per al bestiar; i el PASTOR, que assegut a un banquet fa collars de mata per a les ovelles amb un uixol.

OGUER: I què? Ja has conegut es nou pareller?

PASTOR: Me'l vaig topar ahir.

OGUER *(recolzant-se a la forca)*: I?

PASTOR: Tendre... molt tendre.

OGUER: No mos durarà gaire idò.

PASTOR (*sarcàstic*): Com tots...

OGUER: Ben ver. No hi ha manera...

PASTOR: I què vols? Noltros que hem nascut aquí, encara; però es externs no hi estan avesats a això. (*Assenyalant el terreny*)

OGUER: I qui s'hi avesà?

L'OGUER continua tirant palla mentre el PASTOR assent amb el cap.

OGUER: I per cert... lo des mens que s'ha arreglat?

PASTOR: I jo què sé. Ara vorem.

OGUER (*aturant-se de treballar*): No emprenyis... que si hi torna haver una altra matança... no sé jo es masover què dirà...

PASTOR: Pot dir missa. Sa meva feina només és guardar es bestiar; atrapar cans salvatges ja és cosa des Garriguer.

OGUER: I que t'ha dit res?

PASTOR: Que te conta mai res a tu, aquell? Jo n'hi vaig donar part i ja se'n desfarà. I si no... que se les vegi ell amb es masover.

OGUER: Miam si encara rebràs tu...

En aquests moments entra el nou PARELLER.

PARELLER: Bon dia!

OGUER (*incorporant-se*): Bon dia!

PASTOR: Uep!

El PARELLER s'atraca a agafar la saca de palla, mentre el PASTOR fa indicacions a l'OGUER amb el cap per assenyalar que és el nou pareller. Llavors l'OGUER s'hi atraca mentre no li treu l'ull del damunt.

OGUER: Que te puc ajudar en res?

PARELLER: No, només cercava un poc de palla per ses egos, que ja no poden més.

OGUER: No me les has de rebentar en bon primer dia...

PARELLER: Que sou l'oguer, vós?

OGUER: De tota sa vida.

PARELLER: Ah, idò mirau. Jo som es nou pareller. Encantat!

EL PARELLER li ofereix la mà però l'OGUER la rebutja.

OGUER (*arrogant*): Igualment...

PASTOR: I què? Com dus es primers dies, jove?

PARELLER: Tira, tira. Sabeu quina terra més dura. No hi ha qui l'adreci!

PASTOR: I què te pensaves? Això és Infern!

PARELLER: Sí, empermi es nom hi escau.

PASTOR: Com t'ho diria...

PARELLER: Però... donau-me dos dies i el me faré meu.

OGUER (*sarcàstic*): Vaja, un homo optimista...

PARELLER: En es final tots és cosa d'avesar-s'hi.

PASTOR: Ja t'hi pots arromangar idò. Aquí només trobaràs turons i comellars, males herbes i terrossos. (*Pausa*) Entre d'altres coses...

OGUER: Sí... Permí no saps on t'has ficat!

PARELLER: Me pareix que ho feis un poc gros.

OGUER: Gros dius? (*S'hi apropa per dir-li més fluixet*) Ja repararàs si veus sa senyora per aquí... No mos visita més que un pic a l'any. I just, just...

PASTOR: I tu que la visitaries molt més aquesta mala terra?

PARELLER: Vaja. Ja veig que li teniu molt d'apreci.

GARRIGUER (*sec, interrompent els pagesos*): Se pot saber qui ha començat a cellonar avui demati?

Els pagesos deixen de fer les seves tasques i miren cap al Garriguer, sorpresos. EL PARELLER se sap culpable, però tarda uns segons a contestar, sorprès per la brusquedat del Garriguer.

PARELLER: Jo mateix. Som es nou...

GARRIGUER (*interrompent-lo*): Es cellons han quedat massa amples.

PARELLER: Com és això?

GARRIGUER: Que no m'has entès? Es cellons són massa amples.

PARELLER: Però...

GARRIGUER: Aquí no tudam ni un pam de terra!

PASTOR: Però deixa'l arribar, homo. Que ni fa dos dies que és aquí.

GARRIGUER: M'és ben igual. No en passaré ni una.

PASTOR i GARRIGUER se miren desafiadament.

PARELLER (*rompent la tensió*): No, no passa res. Si fa falta, ho torn fer.

Senten trons provinent de la llunyania i tots miren d'on deuen provenir.

PARELLER: I això què ha estat?

OGUER: Trons. Deuen ser caçadors furtius...

Senten un altre tro i l'OGUER torna mirar al cel.

OGUER; Sí, ben segur.

GARRIGUER: Maleïts... Ja me sentiran.

El GARRIGUER s'acomoda la carabina i parteix cap allà.

GARRIGUER (*al PARELLER mentre passa pel seu davant*): I tu... arregleu aviat.

EL GARRIGUER abans de sortir d'escena crida el seu ca.

GARRIGUER: Nero... anem!

EL GARRIGUER desapareix d'escena.

PARELLER: Però i aquest qui és?

OGUER: Es garriguer d'Infern.

PARELLER: I sempre és així?

OGUER: Sempre... sempre!

PASTOR: És un Mal-home... Ja hi pots anar alerta.

EL PARELLER expressa cara de preocupació.

OGUER: Ho veus que aquí no és com es altres llocs?

EL PARELLER fa cara de circumstàncies.

OGUER: Au venga, que t'ajud amb sa palla.

La sala s'enfosqueix progressivament. Els PAGESOS ordenen el decorat per a la propera escena mentre el piano toca la cançó 22 Sa morena de Torret.

ESCENA 3

Dos caçadors, un més adult, ratat cara de fura, i l'altre més jove i rodanxó, entren en escena amb sengles escopetes i bosses plenes de conills caçats.

CAÇADOR ADULT : No mos podem queixar gens per ara. No t'ho pareix?

CAÇADOR JOVE(*exhibint la bossa plena de conills*): I que ho diguis...

CAÇADOR ADULT: Mos hem ben guanyat un rovec.

EL CAÇADOR ADULT s'asseu a una soca del terreny, mentre el JOVE es manté dret, encara a l'expectativa.

CAÇADOR JOVE: (*mirant al voltant*) Sí, però... estàs segur que no mos trobarà aquí?

CAÇADOR ADULT: Qui?

CAÇADOR JOVE: Es garriguer...

CAÇADOR ADULT: Tornem-hi, tornei! No t'he dit que no?

CAÇADOR JOVE: Se...segur?

CAÇADOR ADULT (*contudent*): Segur. Seu, homo.

EL CAÇADOR JOVE resta encara un poc desconfiat però també s'asseu mentre EL CAÇADOR ADULT treu el pa de la taleca i les figues seques i comença a berenar.

CAÇADOR ADULT: Per cert... Que m'acabaràs de contar això des taverner o què?

CAÇADOR JOVE: Ah, sí. Lo que te deia: ha fet esqueix amb na Cecília!

CAÇADOR ADULT: Si ja ho tenia ben fermat!

CAÇADOR JOVE: Això m'han dit. I allò més fort és que ha estat ell!

CAÇADOR ADULT: Es cotri tu. Això sí que és raro. Si na Cecília és més fina que bessó d'ull! Aquí ha passat qualque cosa que no sabem.

CAÇADOR JOVE: Això segur...

De sobte, però, un renou crida l'atenció del CAÇADOR JOVE, que gira el cap bruscament per si veu res, mentre el CAÇADOR ADULT continua a la seva.

CAÇADOR JOVE: No has sentit res?

CAÇADOR ADULT: No.

CAÇADOR JOVE: No ho sé, m'ha parescut...

CAÇADOR ADULT (*burleta*): Estam a foravila. Clar que t'ha parescut sentir qualque cosa. Una llebre, una rata sellarda, un mart, una geneta...

El CAÇADOR JOVE s'aixeca a mirar si veu alguna cosa, per si cas.

CAÇADOR ADULT: Però i ara on vas?

El CAÇADOR JOVE no diu res, però continua mirant per tot, desconfiat, mentre EL CAÇADOR ADULT s'acaba tranquil·lament el berenar.

11

CAÇADOR ADULT: Trob que te preocupes massa per aquest garriguer desgraciat. El dus ben entravessat...

CAÇADOR JOVE (*girant-se esglaiat*): Calla, ni l'anomenis.

El CAÇADOR ADULT li dirigeix una mirada incrèdula.

CAÇADOR JOVE: És un mal home endimoniat...

CAÇADOR ADULT (*burleta*): Fa honor en es lloc, idò. No estam a Infern? (*assenyalant els voltants*)

CAÇADOR JOVE: Mira, pren-t'ho com vulguis, però jo n'he sentides de mil colors d'aquest Mal-home..

CAÇADOR ADULT: No serà per tant...

CAÇADOR JOVE: Què no? D'ell diuen que tresca de sol a sol, i sovint de nits, amb carabina i porra, seguit des seu ca, carnisser com un llop, tots dos més maleïts que pesta.

CAÇADOR ADULT: Bah, verbes...

CAÇADOR JOVE: Te dic que és un homo sense ànima..

CAÇADOR ADULT: Que no mos trobarà te dic! Venga, seu tranquil.

En aquest precís moment es veu al darrere la figura del GARRIGUER apuntant amb l'escopeta.

GARRIGUER (*amb l'escopeta a mitja altura però sense apuntar-los directament encara*): De què anam per aquí?

El CAÇADOR JOVE se fa enrere espantant, mentre EL CAÇADOR ADULT resta assegut al seu lloc molt més tranquil.

CAÇADOR JOVE: És ell! És ell! Ja t'ho deia jo!

GARRIGUER: He dit... que de què anam per aquí?

CAÇADOR ADULT (*aixecant-se, amb cinisme*): I ja ho veis germà. voliem veure si pillaríem unes quantes peces. Tanmateix vos fan mal es sementers...

GARRIGUER: I de qui teniu ordre?

CAÇADOR VETERÀ (*desafiant*): No n'hem de mester de ningú..

GARRIGUER (*amb còlera i estrenyent l'escopeta*): Si no n'hagués de dar compte a Déu, vos buidaria es cervell ara mateix.

CAÇADOR ADULT: Pssst ... no faceu tanta fressa que encara mos esborronareu sa caçada...

GARRIGUER (*explotant de ràbia, els apunta directament*): Nero, du'!!

Els CAÇADORS també reaccionen i apunten amb escopeta. ADULT molt més segur apuntant directament el Garriguer; mentre JOVE, nirviós i indecís, va apuntant a ca i Garriguer, sense decidir-se.

GARRIGUER: Quiet Nero!

La tensió se palpa en l'ambient, cap abaixa arma, fins que GARRIGUER s'adona de la seva situació d'inferioritat i abaixa un poc arma, a pesar de la reticència inicial.

CAÇADOR ADULT (*sense deixar d'apuntar*): Veis? No guanyareu res. Estam tants a tants, i encara s'avantatge és nostre. No és vera company?

El CAÇADOR JOVE no diu res, encara molt tens, sense deixar d'apuntar. EL CAÇADOR ADULT en veure que no reacciona li fa senya amb el cap perquè reaccioni i comenci a agafar la seva taleca.

GARRIGUER (*impotent*): Aquesta caça és de sa senyora...

CAÇADOR ADULT: Val més que vos calmeu un poc... Tanmateix teniu més a perdre que a guanyar...

GARRIGUER: Vos enrecordareu de jo...

CAÇADOR ADULT (*també agafant la seva taleca*): Què vos pareix si noltros continuam es nostre camí i vos feis lo mateix. (*Li assenyala el camí*) Ja vos dic jo que tanmateix aquesta conillada només vos fa nosa. Encara vos farem un favor, creis-me.

El GARRIGUER no respon, però resignat i impotent comença a allumyar-se.

CAÇADOR ADULT: Veig que vos pareix bé...

CAÇADOR JOVE (*impacient*): Venga, anem!

GARRIGUER (*girant-se lentament cap a ells*): Sabreu qui és es Garriguer d'Infern.

CAÇADOR ADULT: Ja ja Fins un altre pic, idò.

Donen unes passes cap enrere sense perdre de vista el GARRIGUER.

CAÇADOR ADULT: *(Ple de cinisme, abans de sortir d'escena):* I eh... perdonau s'enfado.

GARRIGUER: Teniu ben guanyada una unça de plom.

CAÇADOR JOVE: Calla!

CAÇADOR ADULT: De plom? L'estimariem més d'or, sa veritat.

GARRIGUER *(furiós)*: D'or...

El GARRIGUER s'intenta contenir, però no pot resistir més i explota.

GARRIGUER *(amb veu irosa)*: Nero du'!

El ca s'afua mentre el GARRIGUER s'engalta la carabina i dispara, però el CAÇADOR ADULT i el CAÇADOR JOVE ja són enfora i només aconsegueix fregar el braç del CAÇADOR JOVE, que gemega de dolor. En resposta senten el so d'un altre tret, provinent de l'escopeta d'un dels dos caçadors, acompanyat del grinyolar dolorós del ca.

GARRIGUER *(abaixant l'arma i preocupant-se per l'estat del ca)*: Nero... Nero!

El GARRIGUER queda a un costat de l'escenari lamentant-se pel seu ca, mentre l'OGUER entra en escena afuat i puja en un banquet.

OGUER *(cridant)*: Brega! Brega! Hi ha hagut brega allà dalt!

PARELLER *(guaitant per l'altra part de l'escenari)*: Però què dius?

OGUER: Lo que sents... Informa'n en es altres. Qualque cosa dolenta ha passat.

PARELLER: Vols dir?

OGUER: Ja te dic que sí. He sentit crits i trons. I un grinyolar de ca que escarrufava.

PARELLER: Fa mala pinta idò.

OGUER: Segur.

PARELLER: Ara mateix hi vaig idò.

OGUER: Fes via.

Ambdós surten ràpidament per cada lateral de l'escenari.

ESCENA 4

El GARRIGUER continua agenollat a un racó de l'escenari i s'abatxa la gorra en sentit de dol.

GARRIGUER: Nero... és dir es teu nom i sentir dins es meu fetge una flamarada d'ira. Pobre Nero! Recordar-lo me fa sentir un accés de furor que només se'm calmarà en plegar aquests maleïts caçadors! Sabran bé qui és es garriguer d'Infern i perquè me moten de Mal-home... I bé que ho sabran! Covards...

Pobre Nero... Es meu company fidel! Sempre me vas obeir feelment i no te vas decantar mai de mi, per res. *(Mentre recorda esbossa una rialla)* Quantes vegades haurem trascat junts aquesta terra de punta a

punta? Sempre atents, vigilants i infatigables. Només a tu he estimat com un temps solia estimar.

Encara me'n record d'aquell pic que se m'escapava aquell lladre de bestiar i tu el vas encaçar fins a deixar-lo inútil. Llavors tot mes me vas venir a cercar per entregar-m'ho ritualment. I aquell altre pic que tragueres un infant de dins un safareig sense fer-li gens de mal, ni una petita escarrinxada? Bé ho dic: només te mancava parlar per ser persona.

PASTOR (*entrant sobtadament en escena*): Se pot saber què ha passat?

GARRIGUER: Passa... passa... No me diguis res, que t'esbenaria.

PASTOR: No me diguis que has tengut brou...

GARRIGUER (*cridant iradament cap al PASTOR*): Que no m'has sentit?

EL PASTOR nota que està fora de si i, resignat, torna desaparèixer per allà on ha vengut. El GARRIGUER, per la seva banda, resta considerablement afectat.

ESCENA 5

Mentre sona amb piano la melodia de la cançó 5, Tonada des batre ametles, PARELLER i OGUER munten el decorat del cim d'Alpare. Després desapareixen per l'esquerra de l'escenari.

GARRIGUER puja al cim del puig d'Alpare i contempla el paisatge immens que l'envolta. Els sons típics de la zona (ocells, vent, les esquelles...) ambienten l'escena.

GARRIGUER: Aquí dalt not com a poc a poc s'apacigua es meu bull interior: sa sang pareix que corr més lliurement; s'oratge de ma passió devastada pareix que amaina; i sa foscor de ma pensa s'il·lumina de clarianes. (*Mira al voltant*) A sa meva talaia predilecte som asserenat. Sa frescor des matí obra sedentivolment damunt ma esperit i almanco ja puc començar a coordinar idees.

Alpare... es meu racó de pau. Cada matí hi puig a veure es sol ixent i sentir ses esquelles escampar notes de pau dins sa suavitat freda des matí. Des d'aquí és un sossec guaitar tot es vast territori d'Infern, clapat de conror i garriga, mogut de comes i turons. I més enllà, sa vila dins un encís de llunyania, i més enllà encara es dors lluent de la mar.

Per moments, aquí dalt, me retrob a mi mateix, i sent aquella vaga esperança des dies d'il·lusió, en què m'esperava sa muller, prompta a ser mare, amb revelacions exclusives per a mi, de secrets i confidències exultants, o en què bevia, amb dolor i amor, sa carícia des filllet. Aleshores tenia casa i fogar; mes ara pas sa vida aperduat com es núvols que no deixen rastre, o com es fàsser d'Infern es dies de ventada, agitant-se convulsivament dins sa vanitat de s'aire.

Ja tomb sa seixantena i sovint interrog s'avenir, tot ple d'angoixa davant s'enigma que s'acosta de sa vellor, freda com llit d'hospici, soledana com vila en contagi, esgarrifosa com ferotgia de fam. Engruna de sa vida, rossegada pes temps, a on pararé? Per moments sent una gran enyorança des fills perduts, des nés no haguts,

d'infants i jovencells, rebolls de ma pròpia soca, sobre qui poder recolzar ma carcassa xaruca i beure'n s'alè fresquívol, que hauria pogut alegrar ma vida llarga de dies, com besada matinal alegre encara es vells ullastres de sa rogalia.

Abans tot m'era plaent i no notava diferència ni tenia preferència pes fred o sa calor. Però ara ja trob s'hivern llarg i trist, sa pluja plorosa, es sol melancòlic, i no sé separar-ne sa idea de sa d'una malaltia del món.

ESCENA 6

La silueta en penombra de la PAGESA fa sonar el corn ben fort per avisar que és hora de dinar. Els pagesos (OGUER, PASTOR i PARELLER) mentrestant col·loquen el decorat de l'escena.

Després s'intensifiquen els llums i se'ls veu asseguts en rotllana a punt per dinar. D'esquerra a dreta: PARELLER, l'OGUER i el PASTOR. La PAGESA ENCARREGADA està dreta més a l'esquerra, remenant l'olla del dinar.

PARELLER (*segur de si mateix*): Vos jur que ho vaig veure, a mi es ulls no m'enganen.

OGUER (*bocant-li vi*): Això si abans no has empinat es colzo.

PARELLER (*molest*): Sé lo que vaig veure.

OGUER (*sarcàstic, ensenyant la botella*): I lo que vares beure?

PARELLER: Vos dic sa veritat. Era com si es ullastres tenguessin vida pròpia. Es movien sols, apilotats i compactes.

L'OGUER, que també s'ha abocat vi, i EL PASTOR no aguanten les rialles, contents pel vinet que beuen, no així el PARELLER ni tampoc la PAGESA ENCARREGADA que està atiant el foc.

PAGESA ENCARREGADA (*seriosa, interrompent les rialles*): Jo me'l crec. Mon pare ja m'ho deia: «No t'atraquis an es barranc. Allà hi ha un misteri supersticiós».

PARELLER (*veu temerosa*): Què voleu dir?

PAGESA ENCARREGADA: Lo que has sentit. I no ho deia només mon pare, que al cel sia, també es més vells de sa contrada.

PARELLER: I què deien?

La PAGESA ENCARREGADA resta en silenci, com si li costés expressar-ho i mira la resta però l'eviten. Finalment la PAGESA deixa de treballar momentàniament i es decideix a xerrar.

PAGESA ENCARREGADA: Molt bé, t'ho diré. (*S'apropa al Pareller*) Conten que abans des moros, i encara en temps molt reculats, es homenets de colzada moradors de sa comarca havien amagat es tresor des seus reis i princeses an es barranc, i després (*fent el moviment*) varen sacsar sa terra, i varen capgirar ses fonts que ara alimenten es gorg de ses Planes... i de lo que abans era un verger, n'havien fet s'ermàs d'Infern, per esborrar-ne tota senyal.

OGUER (*sarcàstic*): Venga Sebastiana atura es carro que si no aquest juvençà no mos durarà dos jornals.

PAGESA ENCARREGADA: És ell qui ha demanat.

LA PAGESA ENCARREGADA torna al seu lloc, mentre El PASTOR agafa el pa i en comença a fer sopes.

PARELLER (*insegur*): Però tot això deuen ser llegendes no?

PAGESA ENCARREGADA: Llegendes diu...

La PAGESA ENCARREGADA se posa a riure fort mentre dóna una altra remenada a l'olla i el PARELLER se la queda mirant amb cara de circumstàncies.

PASTOR (*al Pareller, mentre talla*): Són romanços i pus. En es Barranc no hi ha res més que ullastres.

PAGESA ENCARREGADA: Ah, sí? Idò explica-li miam per què l'esquives a entrada de fosca per arraconar es bestiar.

El PASTOR queda sense dir res, tallant més pa, i això provoca el temor del PARELLER, que se'l mira desconfiat.

PARELLER: I és per aquestes històries que li diuen Infern?

PAGESA ENCARREGADA Qui sap...

OGUER: I si mos deixam d'historietes i mos bocam un poc més de vi?

L'OGUER torna a bocar els tassons.

PAGESA ENCARREGADA: Lo que trobeu... (*Al Pareller*) Però tu no diguis que no t'he avisat.

ELS PAGESOS fan un brindis de vi, però EL PARELLER ràpidament els abandona i s'apropa a la PAGESA.

PARELLER (*encuriosit*): I ningú l'ha trobat mai, es tresor?

PAGESA ENCARREGADA: No... és impossible. Està tan endins, que per trobar-lo hi han de baixar un dia i una nit per dins cruïes de

penya, i llavors, quasi tocant a infern, su-ran des llims, es troba una cova plena de rates pinyades amb un munt de pólvora al mig, voltat d'homenets bellugadissos armats de tions de foc. Davall sa pólvora diuen que hi ha es tresor.

PARELLER: I els heu vist mai, aquests homenets?

PAGESA ENCARREGADA: No, (*senyant-se*) Déu me'n salvi . Però mon pare hauria jurat que n'havia vist diverses vegades: no sabia si dos o tres. Són menuts com a conills empinats, i duen una gran barba blanca que rossega fins en terra. Una vegada, un vespre de lluna, en va veure fugir dos: un va desaparèixer sense saber per on, però s'altre se va ficar clarament per dins sa soca d'un ullastre a s'entrefore des barranc.

PARELLER: Vaja...

Tots queden uns segons en silenci, com si pensassin amb les paraules de la pagesa. De sobte, de darrere es veu entrar la figura del GARRIGUER, però ningú se n'adona.

GARRIGUER: Té tota sa raó. Ni tan sols jo gos posar-hi es peus.

Tots quatre es giren esvalotats cap allà d'on prové la veu.

GARRIGUER: I qui ho faria? Déu mos guardi s'enteniment més que sa vida.

(Dóna unes passes cap a ells i s'acaba assegant amb ells) Un barranc com aquell... ple de fosca i escambuijat de garriga hirsuta.. Jo també hi he vist coses rares allà dins. No sé si eren homonets o què però just recordar-ho en tenc un ericament d'horror. Déu mos salvi des terrible secret que s' hi amaga.

PASTOR (*seriós i sec*): Pots aturar. Crec que se mos ha quedat ben clar.

El GARRIGUER resta en silenci, mentre la resta no li treu l'ull del damunt creant una situació certament incòmoda.

PASTOR: I que podem saber a què devem s'honor de sa teva visita?

GARRIGUER: A res. Simplement he sentit sa cornada i m'ha fet ganes atracar-me.

PASTOR: No vols res idò?

El GARRIGUER mira amb cara de males puces el PASTOR que li retorna la violenta mirada.

GARRIGUER: Ja t'he dit que no.

PAGESA ENCARREGADA: No t'ofenguis, homo, però no mos hi tens gaire acostumats.

GARRIGUER: És ver; no en tenc costum.

PASTOR: I avui...

GARRIGUER: Molt bé, vos ho diré.. He vengut a cercar informació sobre uns caçadors que aquests dies fan sa bubota per aquí..

PASTOR: Són es d'avui dematí?

GARRIGUER (*impacient*): Els heu vist o no?

PARELLER: Jo, potser.

GARRIGUER: On?

PARELLER: Vers es sementer de baix. Deu fer dos dies. Un era un homo ratat, de faç mòbil com una fura; s'altre, un bergantell més rodanxó.

GARRIGUER: Aquests mateixos són els que cerc.

OGUER: Jo també. S'altre dia pes Gorg de ses Planes. Però juraria que eren quatre.

GARRIGUER: Quatre?

OGUER: Això me va parèixer. Però no me facis gaire cas.

PARELLER: I qui són?

GARRIGUER: No ho sé, fa dies que fan sa torniola per aquí amb males intencions. Avui dematí han mort en Nero, però ja els arreplegaré.

ELS PAGESOS se miren sorpresos

OGUER: I no te convendria avisar ses autoritats si ja has tengut topada?

GARRIGUER: No farà falta; me bast jo tot sol.

Deleted:

El GARRIGUER es disposa a anar-se'n.

PASTOR: Per aquí no volem embolics.

GARRIGUER: No n'has de fer res, tu.

PASTOR: Saps què? Fes lo que vulguis. Però t'avís; qualche dia tendràs un denou i no donarem sa cara per tu.

GARRIGUER: Serà millor que te'n cuidis des bestiar que jo ja m'encarregaré de lo meu.

EL GARRIGUER marxa i abandona l'escenari, mentre la resta el segueix amb la mirada.

PARELLER (*quan és segur que el Garriguer no és a la vista, dirigint-se a la rotlana*): Empermi aquest només cerca gresca.

PASTOR: Això no ho posis en dubte. No sap fer d'altra cosa.

OGUER: I què voleu que vos digui... Mentre estigui entretingut amb aquests caçadors, no el tendrem per aquí movent tesses.

PASTOR: Això t'ho penses tu. Ja trobarà temps ja aquesta clovella.

PAGESA ENCARREGADA: És un malsofrit; això no admet discussió. Però tampoc fa falta ser grollers.

PASTOR: No... si encara el planyerà.

PAGESA ENCARREGADA: Aquest homo ha sofrit lo que no està escrit. Li ho haurieu de tenir en compte.

PASTOR: I hem de pagar noltros sa seva amargor?

PAGESA ENCARREGADA: Només dic que hi penseu. No és bona de dur sa seva càrrega.

PARELLER (*encuriosit*): I què li va passar exactament?

De nou es fa el silenci entre els pagesos, com si els costàs contar un succés com aquell. Finalment LA PAGESA s'asseu a la vora del PARELLER i l'hi conta.

PAGESA ENCARREGADA: Ell... és quatre vegades viudo i altres tants orb d'infants. Ses quatre dones varen morir igual, de parteratge, i cap nin va sobreviure més de dos anys.

El PARELLER queda glaçat, sense paraules, en sentir-ho.

PAGESA ENCARREGADA: Allò el va trasbalsar de manera definitiva.

OGUER: No dic que no tengui raons a bastament, però...

PAGESA ENCARREGADA (*interrompent-lo*): Només és una pobra ànima en pena. (*Dirigint-se al Pastor*) Demà puc intentar xerrar amb ell, si tanta pena vos fa passar aquest embolic amb es caçadors.

PASTOR: Com trobis. De totes maneres feia comptes contar-ho tot an es masover. No me fii gens d'aquest homo.

OGUER: I estàs segura de poder-lo fer raonar?

PAGESA ENCARREGADA: Ho puc intentar. Fa temps no érem tan poc amics.

OGUER: Que tenguis sort idò. Crec que la necessitaràs...

Un darrere l'altre, l'OGUER, el PASTOR, el PARELLER i la PAGESA ENCARREGADA desapareixen sota l'obscuritat.

A continuació, amb la melodia del piano (cançó 14, Tonada de picar càrritx) els PAGESOS preparen el decorat de l'habitació.

ESCENA 7

LA PAGESA ENCARREGADA, amb una senalló penjat d'un braç, dóna voltes davant de la cabanya del Garriguer, esperant-lo.

GARRIGUER (*topant-se amb na Sebastiana*): Sebastiana...

PAGESA ENCARREGADA: M'han dit que segurament te trobaria per aquí.

GARRIGUER: Si... He estat fent voltes tot lo capvespre cercant aquests maleïts caçadors i no he trobat senya de res. Però sortiran, vaja si sortiran. Tant va sa rata a sa ratera, que acaba per deixar-hi sa coa.

El GARRIGUER entra a la cabanya i la PAGESA el segueix, però sempre guardant distància, col·locada al llindar de l'habitació, tenint en compte que en aquell temps entrar en casa d'un home no era molt ben vist.

PAGESA ENCARREGADA: Me sap greu lo des teu ca... Sé que l'estimaves molt.

GARRIGUER: Bah... només era un bon ca.

EL GARRIGUER deixa escopeta i bandolera al penjador.

PAGESA ENCARREGADA: Jo... Només volia xerrar amb tu.

GARRIGUER: Xerrar amb mi?

PAGESA ENCARREGADA: Sí, això he dit.

GARRIGUER: Endavant idò.

LA PAGESA ENCARREGADA fa menció de xerrar, però és interrompuda.

GARRIGUER (*sense fiar-se'n*): Què t'envia sa colla de baix?

PAGESA ENCARREGADA: No siguis tan desconfiat; vénc pes meu compte.

GARRIGUER: Si tu ho dius... però dígues.

PAGESA ENCARREGADA: T'ho diré sense romanços: serà millor que deixis en pau es caçadors.

GARRIGUER (*rient*): Això m'has vengut a dir?

PAGESA ENCARREGADA: Sí. Dóna'n part an es masover i no hi pensis pus. No cerquis més trifulques.

GARRIGUER: Vaja, això mateix m'ha dit es pastor. (*Esbossa una rialla maliciosa*) Sí que vos tenc preocupats...

PAGESA ENCARREGADA: Mira, si he pujat fins aquí és per ajudar-te. Allà baix te tenen moltes ganes i a sa mínima te fotran.

LA PAGESA ENCARREGADA espera una reacció del GARRIGUER, però aquesta no arriba.

PAGESA ENCARREGADA: Van a per tu! Que no ho veus? Ningú d'Infern ja te pot sofrir!

GARRIGUER: M'importa ben poc.

PAGESA ENCARREGADA: Que t'importa poc, dius? Déu te guard. És que de tu ja no brota ni una sola espurna?

GARRIGUER: Saps bé que no. I ja en fa temps...

La PAGESA ENCARREGADA resta en silenci culpable.

PAGESA ENCARREGADA: Mira sé millor que ningú lo que has viscut, però no pots anar escampant odi per tot on passes...

GARRIGUER: Què vols que te diga, a mi m'assacia a bastament.

PAGESA ENCARREGADA: Fa temps que te conec... i tanmateix sé que dins aquesta cuirassa encara s'hi amaga un coret.

El GARRIGUER esbossa una rialla irònica.

PAGESA ENCARREGADA: Ho pots negar, si vols, però sé que és vera.

GARRIGUER: Potser abans, Sebastiana.

PAGESA ENCARREGADA: No i ara també. Basta veure't en es dotze sermons del Ram. Cada any t'hi veig, a primera fila, sense perdre'n detall.

GARRIGUER: Idò dec ser molt religiós...

PAGESA ENCARREGADA: No, no és això, de fet és s'únic dia de s'any que baixes a missa. Però basta veure com ho vius, com t'hi emociones. Davant es dolor de Jesucrist se veu es teu cor reblanir, no ho pots dissimular.

GARRIGUER: D'acord, tens raó, m'emocion amb so patiment de Jesucrist i què? On vols arribar amb tot això?

PAGESA ENCARREGADA: Això vol dir que encara hi tens qualche cosa viva, a dins.

GARRIGUER: Te dic jo que no.

PAGESA ENCARREGADA: No pots continuar més així... Cerca dins tu i troba una raó per viure.

GARRIGUER (*desafiant*): I quina? M'ho vols dir tu, Sebastiana?

La PAGESA ENCARREGADA queda en silenci, sense resposta.

GARRIGUER: Veus? No dóna més de si s'agre de sa terra...

PAGESA ENCARREGADA (*rendida, deixant el senalló al portal de la cabanya*): Que déu s'apiadi de sa teva ànima .

GARRIGUER: Això esper. (*Començant a agafar escopeta i bandolera*) I ara, si no t'importa, me'n vaig. M'ha parescut veure una colla de roters per allà baix.

La PAGESA ENCARREGADA se'l mira amb llàstima uns instants.

PAGESA ENCARREGADA: Els conec.

GARRIGUER (*girant-se*): Com dius?

PAGESA ENCARREGADA: Els roters d'allà baix, els conec. I tenen permís per sa llenya.

GARRIGUER: Això, Sebastiana, ja ho decidiré jo...

La PAGESA ENCARREGADA marxa, tot afectada, i surt de l'escenari. EL GARRIGUER guaita al senalló i sense fer-li gaire cas el deixa en un racó de l'habitació. Després se'n va a cercar els roters.

ESCENA 8

EL GARRIGUER torna a la seva habitació, com trasbalsat, i deixa bandolera i escopeta.

GARRIGUER: Aquesta Sebastiana m'ha trasbalsat tot... M'ha fet retornar a aquells dies d'infants per néixer, de dones estimades bojament i de llar plena d'afectes... I es records m'han retgirat s'ànima, quedant-se temulenta i desorientada...fins al punt que quan he arribat he tengut necessitat d'anar a passar sa corona amb tots es altres per primera vegada en molt de temps. Ha estat sentir es res des pagesos i no m'he pogut estar d'anar-hi. Com si Déu me reclamàs per conhortar sa meva ànima...

Però tots en veure'm m'han mirat incrèduls i s'han aturat de resar. Això m'ha molestat. Per què havien de callar? Però lluny de marxar m'he assegut a sa rotlana i com feia temps que no feia he resat per cada una de ses quatre dones que se'm moriren en parteratge i cada un des fills que no vaig poder tenir. No volia, però els he recordat dolorosament a tots, un rere l'altre.

Sa meva primera dona... amor de joventut, que amb afany i desig donà a llum una nina mostieta i delicada. Però ella morí a l'acte i sa nina an es cinc mesos.

Sa segona... tengué un infant que va ser soterrat amb sa mare es mateix dia. Sa malaurança la visità durant es part i cap des dos aconseguí superar-ho. «A vegades passa» me digueren es metges.

Sa tercera, que amava bojament, me deixà un nin que, aquest sí, pareixia que havia de surar. Era alegre i celestial, d'ànima dolça com besades d'infant i carn tendre com fulles de rosa. Tot ell irradiava puresa lluminosa que encisava es cors. Però morí de cop i volta an es dos anys. Ningú va saber-me donar cap explicació... ni tan sols es simple nom d'una malaltia que justificàs aquella tragèdia.

Es trastorn que me produí tot allò no se pot ni descriure, però encara vaig treure forces per tornar-me a casar. Caparrut de mi! Va ser sa darrera muller i d'ella no vaig arribar ni tan sols a tenir-ne fill, sinó just bocins palpitants a causa d'una operació desgraciada i inútil.

Allò ja va ser es perboc final. Davant es cadàver ultratjat de ma muller i es trossos sanguinosos de mon fill, vaig experimentar una reabsorció de tots mos afectes, un opilament de cor que m'embossà ses deus de s'amor! Durant una temporada vaig anar esquiu, s'esguard esgarriat i es caminar temulent. Després, ma poderosa constitució se recobrà, sí, però es cor me romangué eixut, per sempre més. No hi havia aigua que saünyàs endins per revivificar-lo i continuà musti sa resta des dies. Aleshores vaig triar s'únic ofici que m'esqueia i me convertí en lo que som ara... Es Garriguer d'Infern! Es Mal-home!

El GARRIGUER queda en penombra i es lleva les botes per anar a dormir, mentre a l'altra part de l'escenari s'encén el llum. Senten el so d'una ximbomba i apareixen en escena el EL PARELLER i l'OGUER, que es retiren plens de fressa cantant alegrement (al ritme de «toma la nita»), acompanyats de ximbomba (Pareller) i

una botella d'herbes (Oguer). Ambdós van bastant borratxos i canten un poc descompassats.

Paral·lelament, mentre sonen les gloses, a l'altra part de l'escenari veim com el GARRIGUER dona voltes, inquiet, en el seu llit de palla.

OGUER: A Sant Llorenç, llorencines,
no n'he vistes tantes mai!

PARELLER: Que toma la nita, nita, que toma la nita no...

OGUER: Però tenen un treball:
que se casen i són nines.

PARELLER: Que toma la nita, nita, que toma la nita no... Pssst...
espera! Espera! Que no jeu aquí aquell Mal-home?

OGUER: Ves! Just su aquí! (*assenyalant cap a la casa del Garriguer*)

PARELLER: I què no el despertarem amb tanta fressa?

OGUER: Idò que s'aguanti. Saps què? Li dedicaré una cançó i tot,
que s'ho té ben guanyat.

PARELLER: Ja, ja. Que n'ets d'ase...

OGUER: Ara veuràs... Dona-li a sa ximbomba.

*El PARELLER obeeix joiós i comença a fer sonar la ximbomba.
Canten ambdós amb unes bones rialles.*

OGUER: Suaquí hi ha una garriguer
mala ànima de l'Infern.

PARELLER: Que toma la nita nita, que toma la nita no...

OGUER: Té es cor fred com s'hivern,
és mal homo vironer.

PARELLER: Que toma la nita nita que toma la nita no...

OGUER: Aquest cosset no és sofridor
sempre tocant es dallons

PARELLER: Que toma la nita nita, que toma la nita no...

OGUER: Haurem de treure es bastons
per donar-li una lliçó.

PARELLER: Que toma la nita nita, que toma la nita no...

Fent unes bones rialles i recoltzant-se mútuament surten de l'escenari l'OGUER i EL PARELLER.

Durant una estona l'escenari es manté en penombra, acompanyat d'un lleu bufar de vent, fins que a poc a poc, amb el cant del gall, es torna il·luminat progressivament i veim el GARRIGUER despertar-se i posar-se de nou les botes. De cop, però, senten un tret estrident que ve de lluny.

GARRIGUER: Batua... Són ells!

EL GARRIGUER s'acaba de vestir i agafa apressadament carabina i bandolera.

GARRIGUER: Es trons procedeixen des barranc. He de fer via abans que fugin.

EL GARRIGUER fa menció de marxar, però s'atura sobtadament.

GARRIGUER (*reflexionant en veu alta*): Però... si de veres són quatre... una desgràcia és de tèmer. P'entura seria millor fer es sord. (*Animant-se progressivament*) Però que punyetes! Si recul no seré bo pus a sortir de nits. La por no és res, en voler-la veure.

EL GARRIGUER marxa decidit.

ESCENA 9

OGUER i PARELLER apareixen en escena i parlen mentre recol·loquen escenari i el converteixen en el temut barranc. .

OGUER: Que has sentit es trons?

PARELLER: Vaja... si m'he despertat des susto. Creus que tornen ser aquells caçadors?

OGUER: No ho sé... però ja he vist partir es Garriguer cap allà com un fibló.

PARELLER: Amb s'escopeta?

OGUER: Sí... i anava com posseït.

PARELLER: Això no pot acabar mai bé.

OGUER: Ja ho has dit tu...

OGUER I PARELLER, amb l'escenari ja col·locat adequadament, surten de l'escenari.

El barranc és un escenari fosc, on la força del vent es fa sentir. Ara cruix un arbre amb gemec viu d'esbrancament, suara l'aire s'omple de siulos aguts. També la boira fa acte de presència de manera fantasmal. Tot plegat ben tenebrós.

El GARRIGUER torna a entrar en escena cercant desesperat el rastre dels caçadors per la foscor del barranc i obria un llum sospitos que es mou misteriosament. EL GARRIGUER s'hi apropa cautelós.

GARRIGUER (*apuntant amb l'escopeta*): Què es aquest embalum?

El GARRIGUER, desconfiat, no deixa d'apuntar amb l'escopeta fins que veu la silueta d'una figura estranya en el fons del barranc.

GARRIGUER (*estranyat i intentant tenir una millor visió*): Però què..?

Del seu darrere surt el CAÇADOR JOVE, embenat al braç, que li entaferra un cop per l'esquena amb l'escopeta. El GARRIGUER cau, mentre emet un crit de dolor.

CAÇADOR JOVE: Això per s'escopetada, desgraciat!

A l'altra part, des del fons del barranc, surt el CAÇADOR ADULT amb la llum tènue d'un fanalet. Ell era la figura estranya que feia llum volent gastar una broma cruel al Garriguer.

CAÇADOR ADULT (*amb una rialla diabòlica*): Ja, ja, ja. Vaja una sort germanet...

Sentim música de piano (II: Dormirà es meu fiet) i encara en penombra els caçadors arrosseguen el GARRIGUER fins a l'arbre i el fermen.

CAÇADOR JOVE: Aquí te quedes, Mal-home...

CAÇADOR ADULT: Va, anem!

ELS DOS CAÇADORS deixen fermat el GARRIGUER a la soca d'un arbre a l'entreforc del barranc i marxen, però abans EL CAÇADOR JOVE encara té temps de replegar les sabates i l'escopeta del GARRIGUER i endur-se-les.

CAÇADOR ADULT (*just abans de sortir de l'escenari*): Déu vos do remei.

El GARRIGUER queda sol a l'escenari sota una llum íntima.

GARRIGUER (*començant-se a despertar*): Mmm... mmm...

A poc a poc el GARRIGUER es despert i agafa consciència d'on és i què ha passat.

GARRIGUER (*cridant*): Amollau-me... per amor de Déu!
Amollau-me!

Deleted:

GARRIGUER (*cridant*): Eeeeeeh!

EL GARRIGUER espera uns segons però no obté resposta.

GARRIGUER: Eeeeeeeh!

EL GARRIGUER tampoc obté resposta. Aquí, en off, entrarà la veu del pensament del GARRIGUER, que s'entremesclarà amb

els gemecs i expressions que emetrà el GARRIGUER des de l'arbre.

GARRIGUER OFF: M'esforç de bades... Estic sol, lligat a s'entreforc des barranc. Ses meves paraules ressonen dins es buit de sa nit. Només sa salvatgina nocturna, amagada dins sa brossa, me pot sentir...

GARRIGUER: Eeeeeh!

EL GARRIGUER mou el cos tot adolorit, fent cara d'abatiment.

GARRIGUER OFF: Sent es membres inflats de balbor i un fred insuportable per tot es cos. (*Apujant la mirada*) Ja senten planar sa basarda, amb vol nefast d'immensa au carnissera. Han ensumat carn...

GARRIGUER: Han ensumat carn...

GARRIGUER OFF: Saben que moriré aquí abandonat com una bèstia salvatge. Però i de quina altra manera podia finir un home com jo... Som es Mal-home...

EL GARRIGUER emet gemec vagues de dolor.

GARRIGUER (*mirant cap abaix*): Però què?

EL GARRIGUER observa alguna cosa al terra que el trastorna.

GARRIGUER: Són formigues carnisseres!

Al costat del Garriguer es projectaran les mateixes formigues que hem vist al principi, a la primera escena.

GARRIGUER OFF: Són formigues carnisseres que vénen en multitud! Moriré menjat de formigues!

EL GARRIGUER té una forta convulsió d'horripilament.

GARRIGUER: Ah! Ah!

GARRIGUER OFF: Maleïdes carnisseres! Ja comencen es festí. Un moment... No són formigues això.

GARRIGUER (*mira cap abaix amb detall, obrint i tancat els ulls amb dificultat*) No són formigues...

GARRIGUER OFF: Són es homenets de colzada! Aquelles encruies m'han deixat fermat damunt es tresor a mercè des homenets

EL GARRIGUER (*desvariejant, com si veiés que els homonets ascendeixen cap a ell*): No... no... no... Deixau-me! (*Fa evidents senyals de desvariejar*) Ah! Ah!

EL GARRIGUER queda totalment rendit. Està tan dèbil que ja ni se resisteix.

GARRIGUER OFF: Not com m'escapcen es nirvis a bocinets, d'en un en un, i me prenen es pensament amb ses dents de conill, tallants i cremants, com unes tisores de gel.

El GARRIGUER de cada cop pareix més dèbil, té els ulls mig closos, com si estàs a punt de caure abatut. Progressivament el llum de la sala al su voltant va minvant.

GARRIGUER OFF: El cos ja m'és fuit en un esvaniment dolorós i en lloc de cervell només me roman una concreció de calitja...

El GARRIGUER dirigeix la vista, mig tancada, al cel en un darrer esforç, mentre el llum continua minvant progressivament.

GARRIGUER (*quasi en la penombra*): Pare... Pare meu... perdonau-los. Sí, Pare meu! Perdonau-los i perdonau-me.

Les darreres paraules ja les diu quasi en off, amb la sala gairebé enfosquida que indica el final de l'obra. Les formigues carnisseres seran les darreres imatges de l'obra abans de l'apagat final.

CANÇONS PIANO: Parteixen de l'àlbum SEMPRE VIVA, de cançons populars mallorquines per a piano, d'Antoni Martorell Miralles